

حقوق خانواده در آیات الاحکام

مکالمه، طلاق

ظهار، ایلاء، ایمان

سید حسن مرتضوی راد

محمد رضا سالاری

انتشارات باغ کاغذی

۱۳۹۴

سرشناسه	: سالاری، محمد رضا، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق خانواده در آیات الاحکام: نکاح، طلاق، ظهار، ایلاء، لعان
مشخصات نشر	: اسفراین: باغ کاغذی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۷ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۱۵-۲۹-۲ ریال ۱۰۰۰۰
وضعیت فهرست	: فیبای مختصر
نویسی	
یادداشت	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شناسه ورود	: مرتضوی راد، سیدحسن، ۱۳۶۱ -
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۸۰۷۹۵۰

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مؤلفان: سید حسن مرتضوی راد

محمد رضا سالاری

ناشر: باغ کاغذی

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۴

ویراستار: مرضیه پاکدل

صفحه آرا: سید علی مرتضوی راد، هادی حیدری

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۱۵-۲۹-۲

مرکز پخش: خراسان شمالی، اسفراین

انتشارات باغ کاغذی ۰۵۸۳۷۲۳۰۸۷۳

فهرست مطالب

۱- محارم نسبی..... ۵۳

۲- محارم رضاعی..... ۵۵

۳- مقدار رضاع..... ۵۷

۴- محارم سببی..... ۵۸

احکام فقهی مستفاد..... ۶۵

آیه ۲۴ سوره نساء..... ۶۶

آیه ۲۲۱ سوره بقره..... ۶۸

فصل دوم: در لوازم نکاح..... ۷۵

آیات ۴ و ۲۱ و ۲۰ سوره نساء..... ۷۷

آیه ۲۳۷ سوره بقره..... ۸۴

احکام فقهی مستفاد..... ۸۵

چند فرع فقهی..... ۸۷

۱- رقیبیت مردان بر زنان..... ۹۱

آیه ۳ سوره نساء..... ۹۲

شان نزول..... ۹۲

احکام فقهی مستفاد..... ۹۳

در نشوز و اعراض..... ۱۰۱

آیه ۱۲۸ سوره نساء..... ۱۰۱

آیه ۶ سوره طلاق..... ۱۰۲

احکام فقهی مستفاد..... ۱۰۳

بخش اول: کتاب نکاح

فصل اول: نکاح

مقدمه..... ۹

۱- مشروعیت نکاح و اقسام آن..... ۱۳

آیه ۳۲ سوره نور..... ۱۳

احکام فقهی مستفاد..... ۱۵

آیه ۳۳ سوره نور..... ۱۹

آیه ۳ سوره نساء..... ۱۹

شان نزول آیه..... ۱۹

آیات ۷-۵ سوره مومنون..... ۲۵

آیه ۲۴ سوره نساء..... ۲۹

۲- نکاح متعه..... ۳۱

دلایل موافقین مشروعیت متعه..... ۳۳

دلایل مخالفین مشروعیت متعه..... ۳۸

آیه ۲۵ سوره نساء..... ۴۰

احکام فقهی مستفاد..... ۴۲

چند فرع فقهی..... ۴۳

۳- محارم..... ۴۹

آیات ۲۲ و ۲۳ سوره نساء..... ۴۹

۴- انواع محارم..... ۵۳

آیات ۲۷ و ۵۲ سوره احزاب..... ۱۴۷-۱۴۹

بخش دوم: کتاب طلاق..... ۱۵۰

فصل اول: کتاب طلاق و جدایی..... ۱۵۵

- طلاق رجعی..... ۱۵۵

آیات ۱ و ۲ سوره طلاق..... ۱۵۵

احکام فقهی مستفاد..... ۱۶۲

آیه ۲۲۸ سوره بقره..... ۱۶۴

احکام فقهی مستفاد..... ۱۶۵

آیه ۴ سوره طلاق..... ۱۷۰

آیات ۱۰۳ و ۱۰۴ سوره طه..... ۱۷۷

آیه ۲۴۰ سوره بقره..... ۱۷۷

احکام فقهی مستفاد..... ۱۷۸

- رجوع و مشروعیت آن..... ۱۸۲

آیه ۲۱۰ و ۲۲۰ سوره بقره..... ۱۸۳

احکام فقهی مستفاد..... ۱۸۳

- پس از طلاق..... ۱۸۷

فصل دوم: کتاب خلع و مبارات... ۱۹۱

آیه ۲۲۹ سوره بقره..... ۱۹۱

شان نزول آیه..... ۱۹۲

آیه ۱۹ سوره نساء..... ۱۹۶

فصل سوم: در توابع نکاح..... ۱۰۷

آیات ۳۰ و ۳۱ سوره نور..... ۱۰۷

احکام فقهی مستفاد..... ۱۰۹

- استیذان در اوقات سه گانه..... ۱۱۴

- استیذان افراد بالغ..... ۱۱۶

- زنان یائسه..... ۱۱۷

آیه ۶۰ سوره نه..... ۱۱۷

- هم کفو بودن مومنان..... ۱۱۸

- تطهیر لباس..... ۱۲۰

آیه ۴ سوره مدثر..... ۱۲۰

آیه ۲۲۳ سوره بقره..... ۱۲۱

- رضاع و شیردهی..... ۱۲۱

آیه ۲۳۳ سوره بقره..... ۱۲۵

احکام فقهی مستفاد..... ۱۲۶

آیه ۲۳۵ سوره بقره..... ۱۳۳

احکام فقهی مستفاد..... ۱۳۴

- چند مسأله شرعی..... ۱۳۵

- کتاب همسران رسول خدا..... ۱۳۶

آیات ۲۸ و ۲۹ سوره احزاب..... ۱۳۶

شان نزول..... ۱۳۶

آیات ۳۰ و ۳۱ و ۵۰ سوره احزاب..... ۱۴۰-۱۴۲

- ازدواج از طریق هبه..... ۱۴۳

احکام فقہی مستفاد..... ۲۰۸

لعان..... ۲۰۹

آیات ۶ تا ۹ سورہ نور..... ۲۰۹

احکام فقہی مستفاد..... ۲۱۲

کتابنامہ..... ۲۱۷

احکام فقہی مستفاد..... ۱۹۶

فصل سوم: کتاب ظہار..... ۱۹۹

آیات ۱ تا ۴ سورہ مجادلہ..... ۱۹۹

احکام فقہی مستفاد..... ۲۰۱

فصل چہارم: کتاب ایلاء..... ۲۰۷

آیات ۲۶ تا ۲۲ سورہ بقرہ..... ۲۰۷

www.ketab.ir

مقدمه :

همه تن اتفاق در زندگی هر انسان، ازدواج و تشکیل خانواده است و یکی از جمله مسائلی که از دیرباز در جامعه اسلامی ما، با آن اهمیت بوده و مورد نقد و بررسی قرار گرفته مبحث «نکاح و یا به عبارتی ازدواج» می باشد که مذهب ما از طرف پیامبر اسلام حضرت محمد مصطفی (ص) مورد تأکید قرار گرفته و ائمه معصومین روایات و احادیثی را در این خصوص نقل کرده اند و از طرف علماء و فقهای عصر حاضر نیز مورد نقد و بررسی و مادل نظر قرار گرفته و هم اکنون نیز به دلیل افزون بودن قشر جوان از مباحث حائز اهمیت و مورد بحث مطبوعات نشریات داخلی و خارجی می باشد. نکاح رابطه ای است حقوقی - عاطفی که به وسیله عقد بین زن و مرد حاصل می گردد و به آنها حق می دهد که با یکدیگر زندگی کنند.

ازدواج و تشکیل خانواده پیمانی مقدس و الهی است که بین زن و شوهر بر اساس فطرت خدایی و امر خداوند متعال صورت می گیرد، هر چند که در ازدواج و تشکیل خانواده، نیازهای جنسی و عاطفی و روانی دخالت دارند، ولی ازدواج یک نوع تکامل روانی و رسیدن به تعالی است، در واقع یکی از آن صفات مهم که شخصیت انسان را تکمیل می کند، ازدواج می باشد و بهترین تعبیر از ازدواج را خداوند متعال در قرآن کریم، سوره سی ام آیه ۲۱ بیان فرموده است: "و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیهما و جعل بینکم مودة و رحمة ان فی ذالک لآیات لقوم یفکرون".

(از نشانه های خداوند متعال این است که آفرید برای شما همسرانی از خود شما تا به توسط آن آرامش و سکون گیرید و در آن نشانه هایی است برای گروهی که تفکر می کنند).

زندگی مشترک دو همسر، در آغاز از میل جنسی ریشه می‌گیرد، ولی در این حد متوقف نمی‌شود و به تدریج به نوع همبستگی عمیق روحی و عاطفی، اقتصادی و اجتماعی میان آن دو کشانده می‌شود که از آن به پیوند همسری یا زناشویی تعبیر می‌شود. بنابراین به دنبال احساس تمایل قلبی زن و مرد به ایجاد پیوند میان خود، با یکدیگر پیمان همسری یا عقد ازدواج می‌بندند.

این پیمان در زندگی انسان از اهمیت خاصی برخوردار است، زیرا موجودیت دو انسان را از جهات بسیاری به هم می‌پیوندد و نخستین محیط زندگی نوزاد را بنیان می‌نهد و از این راه در جسم و جان و اندیشه و عمل و آینده‌ی او بسی اثر می‌گذارد. به همین جهت میان ملل مختلف به پیوند ازدواج و مسائل مربوط به آن توجه خاصی قائل شده‌اند. در آیات و سخنان پیامبر اکرم و پیشوایان معصوم علیه‌السلام به تشویق‌های وافر آنان در بار ازدواج برمی‌خوریم، بعدی که ساختن بنیان نهاد خانواده پیش خدا از هر بنیانگذاری دیگر معتوب‌تر شناخته شده است. زیرا ازدواج و تشکیل خانواده، پیمانی مقدس و ملکوتی است که جلوری بی‌بند و باری‌نا و مرج و مرج‌طلبی‌ها و همچنین آشننگی‌های جنسی را گرفته و پسران و دختران جوان را وامی‌دارد که در حوزة تعهدات و رعایت اصول و ضوابطی تن به حیات اجتماعی دهند، و موجبات حفظ نسل شناخته شده و تربیت و سرپرستی آنها را از این طریق فراهم آورده و از پیدایش نسلی ولگرد که بار سرپرستی واحدی بر دوش آن نیست، جلوگیری بعمل آورد.

از سوی دیگر یکی از وقایع تلخ زندگی، طلاق و جدایی است. با وجود آمدن موانع مختلف قانونی و مسائلی مثل مهریه‌های امروزی کمتر پیش می‌آید. مستثناً قصد طلاق زن را داشته باشد و حتی بعضاً با وجود انحرافات مشخص در همسر بعضی از مردها با طلاق به زحمتی سنگین طلاق، از آن دوری می‌کنند و زندگی بی‌روحی را در پیش می‌گیرند و گاهی سعی در اصلاح و ترمیم برای زن می‌کنند تا او خود پیش قدم شود در کنار این مساله مراجعات مکرر زن‌ها برای طلاق و ادعاهای مکرر عسر و حرج، قضات دادگاه را برای صدور حکم طلاق، دچار تردید می‌کند و این امکان هم در صورت ارائه نکردن دلایل محکم از طرف زن غیر ممکن است.

آشنایی با آیات قرآن مربوط به این دو موضوع و آگاهی از حقوق و تکالیف خود و طرف مقابل باعث می‌شود که انسان در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات خود با شناخت بهتری اقدام نماید و در صورت

روبروشدن با مشکل حقوقی، بهتر بتواند تصمیم گیری کند. بنابراین بهترین راه خاتمه دادن به زندگیهای مشقت بار و بدون عاطفه توافق طرفین بر روی طلاق می باشد که در ضمن این توافق دو طرف بر روی مسائل مالی و حقوق مشخصه توافق کرده و با دادن دادخواست مشترک امکان طلاق را فراهم می کنند و چون این درخواست، مشترک و با توافق طرفین است حکم صادر شده در مورد آن قطعی بوده و قابل تجدید نظر خواهی نیز نمی باشد که از نظر زمان رسیدگی سریعتر از موارد دیگر طلاق خواهد بود.

موضوع کتاب مزبور از مباحث راجع به نکاح و طلاق مربوط به آیات الاحکام می باشد. نظر به اینکه کتاب مورد بحث از لحاظ فقهی و تخصصی نسبت به سایر آثار مربوط به فقه که به دست علمای عظام از این مذهب نگاشته شده از ظرافت های خاصی برخوردار بوده، این امر منجر به ثقل مطلب شده است لذا جهت سهولت فهم مطالب مذکور، مقرر گشته ابتدا آیات مربوط به نکاح و طلاق جهت تنویر بحث نگاشته شود. سپس به ترجمه آیات و توضیح و تبیین آن، با دقت پرداخته شده و از این رهگذر من حیث المجموع مطالبی در زمینه تحریر درآمد که تا حدودی با فهم دانشجویان رشته فقه و حقوق مناسب تر بوده و یا به نوعی به مناسبت مطالب درسی مطرح شده است.

نگارش مقدمه ی حاضر به همت و تدبیر و تشکر از محضر جناب استادان گرانمایه ایی که همچون پدری دلسوز و به تاسی از سنت نبوی (صلی الله علیه و آله و سلم) مشقات تدریس را متحمل شدند تا محققین از تجارب گرانمایه ی ایشان سیاق شاد، استدامت توفیق ایشان را از خداوند متعال مسئلت داریم.

سیدحسن مرتضوی راد

محمد رضا سالاری